

บทบาทของชุมชนในท้องถิ่นต่อการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว จังหวัดบุรีรัมย์ กรณีศึกษาชุมชนวนอุทยานเขากระโดง

อรรถกร จตุกุล

ผศ.ประจำสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

อีเมลล์ : aut-a@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง บทบาทของชุมชนในท้องถิ่นต่อการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ กรณีศึกษาชุมชนวนอุทยานเขากระโดง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดงอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย เป็นประชาชนในชุมชนพื้นที่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตำบลเสม็ด ชุมชนตำบลอิสาน และชุมชนตำบลสวสยจิก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างประชาชนในชุมชน โดยใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบบจำนวนประชากร ใช้สูตรของ Taro Yamane ทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาทั้งการวิจัยแบบคุณภาพจากเอกสารทางราชการและเอกสารเผยแพร่ การสัมภาษณ์เชิงคุณภาพและจัดประชุมระดับความคิดเห็น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนานวนอุทยานเขากระโดง และการวิจัยเชิงปริมาณสำรวจความมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนต่อการพัฒนานวนอุทยานเขากระโดง เมื่อได้เก็บข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล มีรายละเอียดดังนี้

เชิงปริมาณ

บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดง จำแนกตามส่วนประสมทางการตลาดบริการสรุปผล ได้ดังนี้ บทบาทด้านแหล่งท่องเที่ยวและบริการ บทบาทด้านราคา บทบาทด้านทำเลที่ตั้ง บทบาทด้านการส่งเสริมการตลาด บทบาทด้านบุคลากร บทบาทด้านกระบวนการ บทบาทด้านทางกายภาพ บทบาทด้านผลิตภาพ บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดงโดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลาง

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561

เชิงคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาตลาดท่องเที่ยววนอุทยานเขากระโดง กล่าว โดยสรุป ผู้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าวนอุทยานเขากระโดงควรพัฒนาในรูปแบบของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเป็นพักผ่อนหย่อนใจ และพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาข้อมูลธรรมชาติและธรรมชาติภูเขาไฟ ร้านค้าจำหน่ายสินค้า จำหน่ายอาหาร จำหน่ายของที่ระลึกต้องมีการกำหนดหรือควบคุมดูแลจากหน่วยงานภาครัฐ พัฒนาการขึ้นเขากระโดง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสีของสิ่งแวดล้อม ควรมีการปลูกต้นไม้เพิ่มมากขึ้นเพื่อสร้างทัศนียภาพที่สวยงาม พัฒนาชุมชนใกล้เคียงท่องเที่ยว จัดให้ชุมชนสะอาดเป็นระเบียบเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เพิ่มช่องทางการสื่อสารให้มากขึ้น โดยพัฒนาสื่อ เนื้อหา จุดขายของแหล่งท่องเที่ยว ผ่านสื่อทุกรูปแบบ เช่น แผ่นพับ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต บทความลงในหนังสือพิมพ์หรือหนังสือเกี่ยวกับการท่องเที่ยว นำเสนอทั้งภาษาไทยและภาษาต่างชาติ ให้มากกว่า 3 ภาษา บุคลากรมีจำนวนจำกัด ควรเพิ่มบุคลากรให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมวนอุทยานเขากระโดง ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววนอุทยานเขากระโดง และควรพัฒนาระบบการรักษาความปลอดภัย มีการจัดเจ้าหน้าที่ รปภ. หรืออป.พร หมู่บ้าน รักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว พัฒนาบริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาด รวมทั้งร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ให้ปราศจากการทิ้งขยะ เศษกระดาษ เศษอาหาร รณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างให้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค ให้สะอาดและพร้อมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา ควรนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริการนักท่องเที่ยว เช่น ติดตั้ง WIFI ในแหล่งท่องเที่ยว

คำสำคัญ

บทบาท ชุมชนท้องถิ่น พัฒนาการท่องเที่ยว

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561

Role of local communities in the tourism markets development In Buriram Province with Kao Kradong Park case study.

Auttakorn Chattukul

Asst. Prof., Marketing Officer, Faculty of Management Science,
Buriram Rajabhat University

Abstract

This research is the study about role of local communities in the development of tourism market in Buriram Province with KhaoKradong Forest Park case study. The purpose of this study is about the role of community participation in the development of tourism market in KhaoKradong Forest Park, Mueang District, Buriram and to find methods to develop tourism market of KhaoKradong Forest Park, Mueang District Buriram province. The people in the community near the tourist communities were selected as samples of this study. They are community leaders and related organizations from Sa-med community, I-san community and Sawai-Chek community from Mueng District, Buriram. The researcher determined the sample size using the population size formula, referring the Taro Yamane formula to test the tools reliability. Information gathered were done by studying relevant documents. The research was conducted both quantitative interviews and conferences with relevant people to find method of development KhaoKradong Forest Park. Once the data has been collected. The data were analyzed and summarized as follows.

Quantity information

The roles of community participation in tourism marketing development in KhaoKradong Forest Park could be classified by services marketing, thus, tourism and services, prices, places, promotion, personnel, process, physical evidences, production, people involvement in KhaoKradong Forest Park are in average level.

Quality information

According to the interview about method of tourism market development in Kao Kradong Park, Buriram, the conclusion of comments are as follow; the Kao Kradong Park should be developed by environment conservation pattern so it could materialize into a recreation park. The Kao Kradong Park should also be designed to be used as learning center of geology for natural volcanic study. Government should apply control over number of souvenir and food shops. Renovation of entrance and scenery, there should be more trees around the area to create better scenery. Develop local community around the tourism area and to create clean environment. Develop content in Thai and at least 3 other languages to attract more tourists and increase channel of information distribution such as brochures, radio channel, television program, online and offline articles. There are still few number of staff at present and there should be more recruitment of staff to support the tourists which number tend to increase every year. Coordinate with local government and academic institutions to help promoting tourism information. Organize tourist security assistance staffs. Organize environmental conscious campaign to prevent tourist and community people dumping of waste around the area. New technology should be used to help provide tourist services such as WIFI availability in tourist area.

Keywords

Role Local Community Tourism Markets Development

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการ ที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย ภาคการท่องเที่ยว มีสัดส่วนถึงร้อยละ 10 ของ GDP ของประเทศ มีการจ้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อมกว่า 8 ล้านคน (ปิยะมาน เตชะไพฑูริย์, 2557) เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พักภัตตาคารร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุนการจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศจากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาทเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีแนวโน้มการแข่งขันรุนแรงขึ้นตามลำดับ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและมีความอ่อนไหวง่ายจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ สถานการณ์และผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เป็นความท้าทายต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทยมาจากหลายประเด็น ดังนี้ ประเด็นผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด ด้านภาพลักษณ์ และความเชื่อมั่นซึ่งส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติปี 2558-2560 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ข้อหนึ่งเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยว บูรณาการการทำงานร่วมกับกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับนโยบาย จนถึงระดับชุมชน ด้วยการสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว โดยการบูรณาการจะดำเนินการผ่านกลไกการจัดทำแผนและการจัดทำงบประมาณเชิงบูรณาการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีแนวทางให้ความรู้แก่ชุมชน สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแล ให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม บริหารจัดการโดยชุมชนมีส่วนร่วม มีกิจกรรมที่เหมาะสมกับท้องถิ่นภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของท้องถิ่น และอนุรักษ์ระบบนิเวศ

การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เนื่องจากชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้ที่รับรู้ปัญหาและได้รับผลกระทบโดยตรงจากการท่องเที่ยว จึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวทุกขั้นตอนและให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว เพื่อก่อให้เกิดรายได้จากนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกในการดูแลปกป้องรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและสภาพแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืน เพราะเมื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวย่อมได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างสะดวกรวดเร็วและไม่ขัดแย้งกัน อีกทั้งยังง่ายต่อชุมชนในการดูแล

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561

รักษาทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่อย่างยั่งยืนและเกิดผลประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น ในแหล่งท่องเที่ยวและในที่สุดชุมชนท้องถิ่นจะมีส่วนในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาบทบาทของชุมชนในท้องถิ่นต่อการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ โดยศึกษาในพื้นที่ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเขากระโดง ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนา ส่งเสริม และอนุรักษ์ให้พื้นที่ มีการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว และให้เกิดความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คงไว้ซึ่งเอกลักษณ์และมีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอย่างสมดุลและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. หาแนวทางในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร

ขอบเขตของการศึกษาคือการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเน้นการสำรวจประชาชนในชุมชน ได้แก่ ชุมชนตำบลเสม็ด ชุมชนตำบลอิสาน และชุมชนตำบลสวายจิก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ด้านเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาตามส่วนประสมทางการตลาดบริการ ไว้ดังนี้ ด้านแหล่งท่องเที่ยวและบริการ ด้านราคา ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านผลผลิตภาพ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย บทบาทของชุมชนในท้องถิ่นต่อการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ กรณีศึกษาชุมชนวนอุทยานเขากระโดง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของชุมชนในท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามี 3 กลุ่ม คือ

กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล 3 ตำบล และกำนัน 3 ตำบล รวม 6 คน

กลุ่มที่ 2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2 คน ได้แก่ หัวหน้าอุทยานเขากระโดง หัวหน้าการท่องเที่ยวและการกีฬาจังหวัดบุรีรัมย์

กลุ่มที่ 3 ประชาชนในชุมชน วนอุทยานเขากระโดง 3 ชุมชน จำนวน 37,733 คน

โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดตัวอย่างประชาชนในชุมชน โดยใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ดังสูตรของ Taro Yamane ดังนี้ (กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ, 2552, 74)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

n คือ ขนาดตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากร

e คือ 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

จำนวนประชากรทั้งหมดเท่ากับ 37,773 คน คำนวณหาขนาดตัวอย่างได้ดังนี้ แทนค่าลงในสูตรได้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{399.57}{1 + 37,773(0.05)^2}$$

$$n = 399.57$$

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม คือ 400 คน

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

1. แบบสอบถาม เพื่อถามกลุ่มตัวอย่างมี 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว เป็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาทของชุมชนในท้องถิ่นต่อการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว ว่ามีบทบาทมากน้อยเพียงใด จากนั้นจะทำการรวบรวมแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนนำไปวิเคราะห์ ลักษณะคำถามเป็นแบบปิด (Close – ended Question) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ท (Likert) (กาลัก เต๊ะซันหมาก, 2553, 135) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	เป็นปัญหาระดับ	มากที่สุด
4	หมายถึง	เป็นปัญหาระดับ	มาก
3	หมายถึง	เป็นปัญหาระดับ	ปานกลาง
2	หมายถึง	เป็นปัญหาระดับ	น้อย
1	หมายถึง	เป็นปัญหาระดับ	น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ขอเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด (Open Ended)

2. แบบสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานเขากระโดง โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ – สกุล อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ประเภทของผลิตภัณฑ์

ส่วนที่ 2 แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยววนอุทยานเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยในพื้นที่ 3 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนตำบลเสม็ด ชุมชนตำบลอีสาน และชุมชนตำบลสวายจิก อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งเป็นชุมชนที่อยู่ใกล้กับวนอุทยานเขากระโดง ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกชุมชนทั้ง 3 นี้เป็นพื้นที่ในการศึกษาวิจัย การดำเนินการวิจัยจึงมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยที่จะนำไปสู่เป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดแบ่งระยะการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การดำเนินการระยะนี้ เข้าประสานกับผู้นำชุมชน เป็นช่วงการสร้างความสัมพันธ์ที่ระหว่างผู้วิจัยและผู้นำในชุมชน การเผยแพร่แนวคิดโครงการวิจัยให้ชุมชนได้รับรู้

ระยะที่ 2 นำแบบสอบถามเก็บข้อมูล โดยแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยว และแบบสัมภาษณ์ทำการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน

ระยะที่ 3 การดำเนินการพัฒนาการตลาดท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ศึกษาบทบาทของชุมชนในการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยจะใช้เทคนิค AIC เพื่อพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพัฒนาตลาดท่องเที่ยวโดยชุมชน เทคนิค AIC เป็นกระบวนการที่มีศักยภาพในการสร้างพลังและกระตุ้นการยอมรับของชุมชนให้ร่วมพัฒนาชุมชนและยังมีศักยภาพที่จะขยายผลได้ เทคนิค AIC ที่นำมาประยุกต์สำหรับการประชุมระดมความคิดในการพัฒนาหมู่บ้าน คือเทคนิคการระดมความคิดที่ให้ความสำคัญต่อความคิดและการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนบนพื้นฐานแห่งความเสมอภาคเป็นกระบวนการที่นำเอาคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา มีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการสร้างความรู้ (Appreciation หรือ A) ขั้นนี้เป็นปัจจัยที่ทำให้ทุกคนยอมรับสำนึกและเห็นคุณค่าของคนในชุมชนและทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนที่อยู่ว่ามีศักยภาพเป็นของดีมีคุณค่าต่อชุมชน ซึ่งมีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

1.1 ให้ผู้ร่วมประชุมทั้งหมดที่ผ่านการคัดเลือกมาจำนวน 20 คน แนะนำตนเองเพื่อให้ที่ประชุมรู้จักกันและเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน พร้อมกับแจ้งวัตถุประสงค์และความตั้งใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในการจัดประชุม

1.2 ผู้วิจัยแจ้งประเด็นวัตถุประสงค์ในการจัดประชุมให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบแลกเปลี่ยนและรับฟังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแนวทางในการพัฒนาตลาดท่องเที่ยววนอุทยานเขากระโดง

1.3 สรุปและแยกแยะประเด็นที่แต่ละกลุ่มนำเสนอแนวทางในการพัฒนาตลาดท่องเที่ยววนอุทยานเขากระโดง

2. ขั้นตอนการสร้างแนวทางการพัฒนา (Influence หรือ I) ขั้นนี้เป็นระดมความคิดสร้างสรรค์ระหว่างผู้วิจัยกลุ่มตัวแทนชุมชนทั้ง 20 คน และนักวิชาการที่ผู้วิจัยเชิญมาเพื่อร่วมเสวนาในเรื่องที่วิจัยซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

2.1 ให้นักวิชาการที่ผู้วิจัยเชิญมาเสนอแนวทางในการพัฒนาตลาดท่องเที่ยววนอุทยานเขากระโดง

2.2 ให้ทุกคนในที่ประชุมร่วมกันพิจารณาว่าสภาพชุมชนมีความพร้อมหรือไม่ในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

3. ขั้นตอนการสร้างแนวทางปฏิบัติ (Control หรือ C) ในขั้นนี้เป็นขั้นตอนในการสร้างแนวปฏิบัติ คือ การนำวิธีการต่างๆ หรือยุทธศาสตร์ในการพัฒนามากำหนดเป็นแผนปฏิบัติโดยให้ชาวบ้านในชุมชนที่เข้าร่วมประชุมช่วยกันคิดและวางแผนในการจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กร เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริงได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดบุรีรัมย์ วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และนำเสนอโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical description)

การวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และนำเสนอโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical description)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาบทบาทของชุมชนในท้องถิ่นต่อการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ กรณีศึกษาชุมชน วนอุทยานเขากระโดง สรุปได้ตามลำดับดังต่อไปนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง ร้อยละ 65.3 มากกว่าเพศชาย ร้อยละ 34.8 ส่วนใหญ่อายุ 26 – 36 ปี ร้อยละ 41 รองลงมาอายุ 15 – 25 ปี ร้อยละ 24 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 47 รองลงมาโสด ร้อยละ 41.5 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบระดับอนุปริญญา ร้อยละ 27.5 รองลงมาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 22.5 ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 32.5 รองลงมาอาชีพ ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 28.3 ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท ร้อยละ 35.3 รองลงมารายได้มากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 20.8

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับบทบาทของชุมชนต่อการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดง จำแนกตามส่วนประสมทางการตลาดบริการ สรุปผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

บทบาทด้านแหล่งท่องเที่ยวและบริการ พบว่า ชุมชนมีบทบาทการบริหารจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.66 รองลงมา บทบาทจัดระบบสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว บทบาทจัดกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว บทบาทจัดระบบความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว บทบาทจัดการบริการต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

บทบาทด้านราคา พบว่า ชุมชนมีบทบาทกำหนดราคาค่าสาธารณูปโภคในแหล่งท่องเที่ยว มากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 3.30 รองลงมาเป็นบทบาทกำหนดราคาค่าบริการในแหล่งท่องเที่ยว บทบาทกำหนด

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561

ราคาร้านจำหน่ายสินค้าในแหล่งท่องเที่ยว บทบาทกำหนดราคาอาหารและเครื่องดื่มร้านค้าในแหล่งท่องเที่ยว บทบาทกำหนดราคาค่าเช่าสถานที่ ตามลำดับ

บทบาทด้านทำเลที่ตั้ง พบว่า ชุมชนมีบทบาทร่วมพัฒนาทางเดินเที่ยวชมทิวทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว มากสุด มีค่าเฉลี่ย 3.57 รองลงมาเป็นบทบาทจัดการด้านภูมิทัศน์และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของพื้นที่ บทบาทจัดพื้นที่สถานที่ท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว บทบาทกำหนดความเป็นระเบียบของลานจอดรถ บทบาทจัดการเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว บทบาทกำหนดพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

บทบาทด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ชุมชนมีบทบาทร่วมปรับปรุงระบบข้อมูลและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว มากสุด มีค่าเฉลี่ย 3.51 รองลงมา บทบาทจัดทำป้ายข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์ แนะนำ แหล่งท่องเที่ยว บทบาทในการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว บทบาทในการจัดทำเอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว บทบาทการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวทางสื่อต่าง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น ตามลำดับ

บทบาทด้านบุคลากร พบว่า ชุมชนมีบทบาทให้บริการและเต็มใจให้ความช่วยเหลือนักท่องเที่ยว มากสุด มีค่าเฉลี่ย 3.51 รองลงมา บทบาทในการจัดการด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการท่องเที่ยว เช่น เจ้าหน้าที่ประจำสถานที่ท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย บทบาทการได้มาซึ่งคณะกรรมการดูแลแหล่งท่องเที่ยวชุมชน บทบาทจัดการด้านบริการนักท่องเที่ยว บทบาทในการประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน บทบาทในการจัดทำมัคคุเทศก์ ตามลำดับ

บทบาทด้านกระบวนการ พบว่า ชุมชนมีบทบาทเสนอแนวคิด การตัดสินใจและพัฒนาสินค้าของที่ระลึก มากสุด มีค่าเฉลี่ย 3.65 รองลงมา บทบาทประสานงานการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวกับคณะกรรมการหมู่บ้าน บทบาทกำหนดกฎระเบียบ ข้อบังคับในชุมชน บทบาทร่วมในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการให้บริการอย่างต่อเนื่อง บทบาทร่วมระหว่างหน่วยงานราชการกับภาคีในพื้นที่ ตามลำดับ

ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า ชุมชนมีบทบาทพัฒนาพื้นที่บริเวณแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ มากสุด มีค่าเฉลี่ย 3.43 รองลงมา บทบาทสร้างบรรยากาศโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย 3.43 บทบาทในการประเมินสิ่งที่มีผลกระทบในทางที่ดีและไม่ดีต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ บทบาทแก้ปัญหาการจราจรในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายเตือนการจราจร ทางโค้ง ทางขึ้นเขาลงเขา เป็นต้น บทบาทพัฒนาสร้างความสมบูรณ์ของธรรมชาติบริเวณแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่ ตามลำดับ

ด้านผลิตภาพ พบว่า ชุมชนมีบทบาทคิดค้นประเพณี หรือวัฒนธรรมใหม่ ๆ ขึ้นมาเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว มากสุด มีค่าเฉลี่ย 3.55 รองลงมา บทบาทเสนอการจัดความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับ นักท่องเที่ยว เช่น ห้องสุขา ตู้ATM ที่นั่งสำหรับพักผ่อน บทบาทจัด

ทำคำบรรยายสถานที่ท่องเที่ยวเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ บทบาทกำหนดจำนวนบุคลากรในการให้บริการท่องเที่ยวในพื้นที่ บทบาทนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมมติฐานเพื่อการวิจัย สรุปผลการทดสอบได้ดังนี้

สมมติฐาน ประชากรในชุมชนที่มีลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีบทบาทต่อการพัฒนาตลาดท่องเที่ยวแตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน ยอมรับสมมติฐาน ประชากรในชุมชนมีบทบาทต่อการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดง แตกต่างกัน

วิจัยเชิงคุณภาพ

สรุปผลการสัมภาษณ์ ตามจุดประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว วนอุทยานเขากระโดง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยสรุปผู้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า วนอุทยานเขากระโดงควรพัฒนาในรูปแบบของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเป็นพักผ่อนหย่อนใจ และพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาข้อมูลธรณีวิทยา ธรรมชาติภูเขาไฟ ร้านค้าจำหน่ายสินค้า จำหน่ายอาหาร จำหน่ายของที่ระลึกต้องมีการกำหนดหรือควบคุมดูแลจากหน่วยงานภาครัฐ พัฒนากันทางขึ้นเขากระโดง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม ควรมีการปลูกต้นไม้เพิ่มมากขึ้นเพื่อสร้างทัศนียภาพที่สวยงาม พัฒนาชุมชนใกล้เคียงแหล่งท่องเที่ยว จัดให้ชุมชนสะอาดเป็นระเบียบเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เพิ่มช่องทางการสื่อสารให้มากขึ้นโดยพัฒนาสื่อ เนื้อหาจุดขายของแหล่งท่องเที่ยว ผ่านสื่อทุกรูปแบบ เช่น แผ่นพับ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต บทความลงในหนังสือพิมพ์หรือหนังสือเกี่ยวกับการท่องเที่ยว นำเสนอทั้งภาษาไทยและภาษาต่างชาติ ให้มากกว่า 3 ภาษา บุคลากรมีจำนวนจำกัด ควรเพิ่มบุคลากรให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมวนอุทยานเขากระโดง ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววนอุทยานเขากระโดง และควรพัฒนาระบบการรักษาความปลอดภัย มีการจัดเจ้าหน้าที่ รปภ. หรืออป.พร หมู่บ้าน รักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว พัฒนาริเวณแหล่งท่องเที่ยวให้มีความสะอาด รวมทั้งร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ให้ปราศจากการทิ้งขยะ เศษกระดาษ เศษอาหาร รณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างให้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงามปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค ให้สะอาดและพร้อมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวได้ตลอดเวลา ควรนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริการนักท่องเที่ยว เช่น ติดตั้ง WIFI ในแหล่งท่องเที่ยว

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว วนอุทยานเขาระโดง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ มีข้อสังเกตและอภิปรายผลที่สำคัญ ดังนี้

บทบาทของชุมชนต่อการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว วนอุทยานเขาระโดง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านต่าง ๆ ทั้ง 8 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยวและบริการ ด้านราคา ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านผลิตภาพ โดยรวมทั้ง 8 ด้าน พบว่า ประชาชนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวมีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตลาดท่องเที่ยว วนอุทยานเขาระโดง อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว วนอุทยานเขาระโดง อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยวและบริการ วนอุทยานเขาระโดง ควรพัฒนาในรูปแบบของการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาเป็นพักผ่อนหย่อนใจ และพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ศึกษาข้อมูลธรรมชาติ ธรรมชาติวิทยา ธรรมชาติภูมิเขาไฟ สอดคล้องกับ กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไวย (2554) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปาง พบว่า 1. ทางจังหวัดควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิมทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมโดยนำเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมาจัดการในเชิงเศรษฐกิจเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยว 2. สร้างความร่วมมือทางการท่องเที่ยวชุมชนระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชน 3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนและสร้างองค์ความรู้ด้านการจัดการท่องเที่ยวให้กับชุมชน 4. ควรมีการส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยการใช้รถม้าและจักรยาน 5. สร้างศูนย์การเรียนรู้หรือพิพิธภัณฑ์เพื่อการท่องเที่ยวชุมชน ด้านราคา ร้านค้าบริเวณ วนอุทยานเขาระโดง ร้านค้าจำหน่ายสินค้า จำหน่ายอาหาร จำหน่ายของที่ระลึกต้องมีการกำหนดหรือควบคุมดูแลจากหน่วยงานภาครัฐ ด้านทำเลที่ตั้ง ควรมีการพัฒนาถนนทางขึ้นเขาระโดง อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสิ่งแวดล้อม ควรมีการปลูกต้นไม้เพิ่มมากขึ้น เพื่อสร้างทัศนียภาพที่สวยงาม พัฒนาชุมชนใกล้แหล่งท่องเที่ยว จัดให้ชุมชนสะอาดเป็นระเบียบเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับประพันธ์ชัย ไชยนอก (2553) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาบ้านด่านซ้าย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย พบว่า ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ให้องค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยกันในการปรับปรุงเส้นทาง การเดินทางให้มีความสะดวกและความปลอดภัยมากขึ้น อีกทั้งมีการจัดทำป้ายบอกระยะทางที่มองเห็น ได้ชัดเจนและเข้าใจง่าย ให้องค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่นและประชาชนในชุมชนเป็นแกนนำ สำคัญในการจัดอำนวยความสะดวกต่อการเดินทางเข้าถึงยังแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาด ควรเพิ่มช่องทางการสื่อสารให้มากขึ้นโดยพัฒนาสื่อ เนื้อหาจุดขายของแหล่งท่องเที่ยว ผ่านสื่อทุกรูปแบบ เช่น แผ่นพับ วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต

บทความลงในหนังสือพิมพ์หรือหนังสือเกี่ยวกับการท่องเที่ยว นำเสนอทั้งภาษาไทยและภาษาต่างชาติ ให้มากกว่า 3 ภาษา ด้านบุคลากร บุคลากรมีจำนวนจำกัด ควรเพิ่มบุคลากรให้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมสวนอุทยานเขาระโดง ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ด้านกระบวนการ ควรมีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสวนอุทยานเขาระโดง และควรพัฒนาระบบการรักษาความปลอดภัย มีการจัดเจ้าหน้าที่ รปภ. หรืออป.พร หมู่บ้านรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว ด้านลักษณะทางกายภาพ ควรพัฒนาบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ให้มีความสะอาด รวมทั้งร้านอาหาร ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก ให้ปราศจากการทิ้งขยะ เศษกระดาษ เศษอาหาร รถมรงค์ อนุรักษณ์สิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างให้แหล่งท่องเที่ยวมีความสวยงาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยเรื่อง บทบาทของชุมชนในท้องถิ่นต่อการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวจังหวัดบุรีรัมย์ กรณีศึกษาชุมชนวนอุทยานเขาระโดง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ค้นพบจากการวิจัย ดังต่อไปนี้

ด้านบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน มี 2 ปัจจัยหลักคือ

1. ชุมชนไม่เข้าใจบทบาทของตนเองต่อการเข้ามาดูแลพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองไม่เข้าใจว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมทำไม่เพื่อประโยชน์ใด ตนเองอยู่ตรงไหนของการท่องเที่ยว

2. ชุมชนไม่รู้ว่าจะเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไร

ทั้ง 2 ปัจจัยเป็นปัญหาที่ผู้นำชุมชนควรแก้ไข ควรเพิ่มศักยภาพชุมชน ดังนี้

1. ชุมชนตำบลเสม็ด ชุมชนตำบลอิสาน และชุมชนตำบลสวายจีก รวมกลุ่มร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการจัดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งได้แก่ วนอุทยานเขาระโดง บริหารจัดการเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อผลประโยชน์ของชุมชน

2. พัฒนาศักยภาพของชุมชนทั้ง 3 ชุมชน ให้มีความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยว การบริหารจัดการ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การเป็นเจ้าของบ้านที่ดี การเล็งเห็นถึงโอกาสในการเชื่อมโยงชุมชนกับการท่องเที่ยว เป็นต้น

ด้านพัฒนาการท่องเที่ยววนอุทยานเขาระโดง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ค้นพบจากการวิจัย โดยเสนอแนะตามส่วนประสมการตลาดบริการ 8 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยวและบริการ แนวโน้มนักท่องเที่ยวมาเที่ยวเขาวนอุทยานเขาระโดงมีเพิ่มขึ้นทุกปี และวนอุทยานเขาระโดงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้กับสนามฟุตบอลช้างอารีนา สนามแข่งรถช้างอินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต ถึงช่วงแข่งขันกีฬาเมื่อไรจะมีกองเชียร์เข้ามาเชียร์กีฬาทั้งสองชนิดเป็นจำนวนมาก ผู้รับผิดชอบดูแลวนอุทยานเขาระโดงควรพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ของสถานที่

ท่องเที่ยวให้มีความสะอาด เป็นระเบียบ และปลอดภัย

2. ด้านราคา สินค้าของที่ระลึกควรกำหนดราคาให้เหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า และส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพให้กับประชาชนในท้องถิ่น

3. ด้านทำเลที่ตั้ง พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ ลานจอดรถ ป้ายสื่อความหมาย ถนนทางขึ้นเขา ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว ห้องน้ำ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้จะให้ความสำคัญกับการคงไว้ซึ่งสถาปัตยกรรมท้องถิ่นและเอกลักษณ์เชิงพื้นที่

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ใช้การสื่อสารการตลาดบูรณาการ มาใช้ในการจัด กิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อสร้างการรับรู้อย่างต่อเนื่อง โดยการ

4.1 การโฆษณา (Advertising) ทำการเสนอข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวภาษาอังกฤษความยาว 30 วินาที ผ่านสื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย และอินเทอร์เน็ตเนื่องจากแนวโน้มของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันนิยมใช้อินเทอร์เน็ตในการค้นหาข้อมูลการท่องเที่ยว จึงทำการประชาสัมพันธ์ข้อมูลท่องเที่ยวที่เน้นความมีประวัติอันยาวนาน เรื่องเล่า ตำนานภูเขไฟ ที่น่าสนใจ และอัปเดตข้อมูลให้มีความทันสมัยอยู่เสมอ เช่น ประเพณีดั้งเดิมที่มีความน่าสนใจ ประวัติวัดเขากระโดง ชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน

4.2 การให้ข่าวและประชาสัมพันธ์ (Publicity and public relation) จัดทำวารสารการท่องเที่ยว ของวนอุทยานเขากระโดง ที่มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษควบคู่กันวางแจกตาม โรงแรมต่าง ๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์หรือจังหวัดใกล้เคียง เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว

5. ด้านบุคลากร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลวนอุทยานเขากระโดง ควรจัดอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ ด้านการสนทนาให้กับเจ้าหน้าที่ และผู้ประกอบการในแหล่งท่องเที่ยว ประสานกับสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่มีเจ้าหน้าที่ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ด้านภาษาอังกฤษให้มาให้การอบรมให้กับเจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการ เพื่อให้สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้ จัดตั้งกลุ่มมีคฤศก์ โดยใช้ประชาชนหรือเยาวชนในชุมชนต้อนรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

6. ด้านกระบวนการ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมบริหาร บูรณะ รักษา และเฝ้าระวังแหล่งท่องเที่ยว ในรูปแบบของคณะกรรมการอาสาภาคประชาชนพิทักษ์แหล่งท่องเที่ยว มีระบบการบริหารจัดการ ยึดหลักการบริหาร จัดการกลุ่มที่มีการกำหนดเป้าหมาย บทบาทหน้าที่ผู้นำ และคนในชุมชน การผลักดันให้คนในชุมชน มีความรู้สึกรับผิดชอบเป็นเจ้าของ เกิดความต้องการอยากเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ และการให้โอกาสแก่คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมดำเนินงานพัฒนาด้วยตนเอง ตั้งแต่การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ จะส่งผลให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนมีความยั่งยืน

วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2561

7. ด้านลักษณะทางกายภาพ ปลูกผังสร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้คนในชุมชนรู้จักรักและหวงแหนแหล่งท่องเที่ยวของตนเองเพื่อเป็นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ธรรมชาติให้แต่ละชุมชนรักษาสิ่งแวดล้อม และปลูกป่าเพิ่มให้มากขึ้น

8. ด้านผลิตภาพ วนอุทยานเขากระโดงอยู่ใกล้กับสนามฟุตบอลช้างอารีนา สนามแข่งรถช้างอินเตอร์เนชั่นแนล เซอร์กิต เพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวจากกลุ่มกองเชียร์กีฬาช่วงรอกการแข่งขัน ควรใช้จุดเด่นของวนอุทยานเขากระโดงในความเป็นภูเขาไฟที่ดับมาแล้วหลายพันปี เชิญชวนให้กองเชียร์กีฬาเข้ามาเยี่ยมชม โดยนำเอาเทคโนโลยี ที่ทันสมัยมาใช้ เช่น ป้ายโฆษณาหน้าทางเข้าวนอุทยานเขากระโดง เขียนคำบรรยายเป็นทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ตู้ ATM ศูนย์รับแลกเปลี่ยนเงิน WIFI ที่นั่งสำหรับพักผ่อนไว้บริการนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กาลัก เต๊ะชั้นหมาก. (2553). *หลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ และคณะ. (2552). *ระเบียบวิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : วิรัตน์ เอ็ดดุกะชั้น.
- กิตติศักดิ์ กลิ่นหมื่นไฉ (2554). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดลำปาง*. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิยะมาน เตชะไพบูลย์. (2557). ผู้บริการหญิงคนเก่งแห่งวงการท่องเที่ยวเผยเชื่อมั่นในศักยภาพอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยในAEC. *วารสารการค้าระหว่างประเทศ*, (4), 4-9
- ประพัทธ์ชัย ไชยนอก. (2553). *แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม: กรณีศึกษาบ้านด่านซ้ายอำเภอด่านซ้ายจังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.